

Nr 93.

Ankom till Riksdagens kansli den 19 maj 1910 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning af väckta motioner om beredande af ytterligare medel för den af staten utöfvade egnahemslånerörelsen.

(1:a Afd.)

I två inom Riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner hafva framställningar gjorts om beredande för innevarande år af ytterligare medel till belopp af 2,000,000 kronor för den af staten utöfvade egnahemslånerörelsen.

I sådant afseende har föreslagits:

i motionen nr 19 inom Första kammaren af herr *K. H. Bergendahl*, att Riksdagen måtte medgifva, att Kungl. Maj:t må för innevarande år af arbetarförsäkringsfonden disponera ett belopp af 2,000,000 kronor att i den ordning, som i fråga om lån ur egnahemslånefonden är stadgadt, utlämnas såsom statslån till de hushållningssällskap, aktiebolag och föreningar, hvilka åtaga sig att genom utgifvande af egnahemslån bereda mindre bemedlade arbetare eller med dem likställda personer tillfälle att förvärfva egna hem, dock med skyldighet för statsverket dels att godtgöra arbetarförsäkringsfonden den förlust, som genom lånerörelsen till äfventyrs kan uppkomma samt dels att tillhandhålla fonden de sålunda disponerade medlen, därest fonden för sitt egentliga ändamål skulle komma att tagas i anspråk, innan medlen blifvit af lånetagarne återbetalta; och

i motionen nr 58 inom Andra kammaren af herr *A. Rune m. fl.*, att Riksdagen måtte besluta, att Kungl. Maj:t må för innevarande år utöfver det af 1908 års Riksdag anvisade beloppet för utlämnande af lån till

egnahemslåneförmedlare disponera ytterligare 2 millioner kronor, hvilka i händelse af behof borde anskaffas genom lån.

Till stöd för framställningarna hafva motionärerna anfört följande: herr *Bergendahl*:

»Af de ur egnahemslånefonden för år 1910 disponibla medlen, utgörande 5,000,000 kronor, har Kungl. Maj:t genom beslut den 14 innevarande månad (januari) anslagit 3,846,600 kronor till lån för bildande af jordbrukslägenheter och 1,153,400 kronor att utgå såsom bostadslån.

I förstnämnda afseendet hade begärts 5,130,600 kronor och för sistnämnda ändamål 3,880,600 kronor eller tillhoppa 9,011,200 kronor. Vid sådant förhållande utgör det beviljade anslaget för jordbrukslägenheter c:a 77 procent af äskadt belopp, men för bostadslån icke fullt 30 procent. Af anslaget till bostadslån hafva hushållningssällskapen erhållit 543,400 kronor af begärda 1,613,600 kronor samt bolag och föreningar, som hemställt om 2,267,000 kronor, ett belopp af 610,000 kronor.

Af denna redogörelse torde framgå, att de till Kungl. Maj:ts förfogande ställda medlen för ifrågakomna ändamål ingalunda förslå för tillgodoseende af berättigade anspråk, hvilkas uppfyllande skulle för det allmänna vara till stort gagn. Bolag och föreningar, som inköpt jordområden eller ordnat sig därför, måste gifvetvis komma i en ytterst brydsam ställning, då de hafva att emotse blott en mycket ringa del af de anslag, som de ansett oundgängligen nödiga för sin verksamhet. I flera fall ha sålunda endast 10 procent af de sökta beloppen blifvit beviljade. För arbetare, som redan inköpt jordområden för att förvärfva sig egna hem i förlitande på att erhålla därför nödvändiga statslån, måste lånens uteblifvande vålla de största bekymmer. Efter hvad man kunnat inhämta, är förhållandet af så allvarlig natur, att det måste befaras, att, därest icke ökade medel för beviljande af egnahemslån beredas, ett ödesdigert afbräck kommer att inträda i den rörelse, hvilken omfattas med så stort intresse och af hvilken man har att förvänta de betydelsefullaste följder för landet såväl i ekonomiskt som samhälleligt afseende. Då Kungl. Maj:t i proposition till 1904 års Riksdag begärde medel för att bereda arbetare tillfälle att förvärfva egna hem, hemställde Kungl. Maj:t att för sådant ändamål få disponera viss del af arbetarförsäkringsfondens kapitaltillgång. Det utskott, som behandlade denna fråga, ansåg penningmarknaden då vara sådan, att behovet lämpligast borde fyllas genom upplåning, och föreslog fördenskull, att riksgäldskontoret finge bemyndigande att anskaffa för ändamålet erforderliga medel. Detta blef också Riksdagens beslut.

Saken torde emellertid nu ställa sig något annorlunda. Nu är det endast fråga om en tillfällig ökning af de medel, som äro afsedda att främja egnahemslånerörelsen. För detta tillfälliga ringare behof synas lämpligen arbetarförsäkringsfonden kunna anlitas.

Enligt Riksdagens beslut skulle för innevarande år afsättas till denna fond ett belopp af 1,400,000 kronor. Detta belopp skall på lämpligt sätt placeras för att göras räntebärande, hvilket jämväl blir förhållandet med de räntemedel, som till fonden inflyta.

Det synes då ligga nära till hands, att ifrågavarande medel få användas till utlåning i den ordning, som i fråga om lån ur egnahemslånefonden är stadgadt, mot villkor att statsverket garanterar, att de sålunda disponerade medlen åter tillföras fonden, om densamma för sitt egentliga ändamål kommer att tagas i anspråk, innan medlen blifvit af låntagarna inbetalta»; samt

herr *Rune m. fl.*:

»Den 14 innevarande månad (januari) fattade Kungl. Maj:t beslut angående fördelningen af de ur egnahemslånefonden för år 1910 disponibla medlen, som bekant uppgående till 5,000,000 kronor. En undersökning i fråga om de belopp, som af låneförmedlarne begärts för det med fonden afsedda ändamålet, visar emellertid, att det för året tillgängliga anslaget ej på långt när varit tillräckligt att fylla det förefintliga behovet. Särskildt ogynnsamt ställer sig förhållandet mellan sökta och erhållna lånebelopp beträffande bostadslån. Till belysande häraf må lämnas följande uppgifter.

För jordbrukslägenheters bildande hade af samtliga låneförmedlare ansökts om lån till ett belopp af 5,130,600 kronor, ensamt detta sålunda öfverstigande hela det tillgängliga årsanslaget. Häraf beviljades lån till en summa af 3,846,600 kronor, eller omkring 77 procent af det begärda beloppet. Af hela den lånesumma, som begärdes för bostadslån, 3,880,600 kronor, beviljades endast ungefär 30 procent, eller 1,153,400 kronor. Denna summa fördelades mellan hushållningssällskapen å ena sidan samt bolag och föreningar å andra med respektive 543,400 kronor och 610,000 kronor af sökta 1,613,600 kronor och 2,267,000 kronor respektive.

De för jordbrukslån af Kungl. Maj:t beviljade medlen torde kunna något så när motsvara berättigade anspråk. Hvad åter bostadslåne-medlen angår, ställer sig förhållandet väsentligt annorlunda, såsom af de anförda uppgifterna otvetydigt framgår. Med de af Kungl. Maj:t nödvändigt gjorda reduktionerna måste det i flera fall bli omöjligt för låneförmedlarne att fortsätta den af dem planlagda verksamheten. Bolag och för-

eningar, hvilka redan inköpt jordområden eller planlagt dylika inköp, komma naturligtvis i en ytterst svår ställning, då de af de begärda och beräknade anslagen erhållit blott en ringa bråkdelen. I flera fall har endast 10 procent af de sökta beloppen kunnat beviljas. Så har t. ex. i tre särskilda fall af begärda 100,000 kronor blott erhållits 10,000 kronor.

Men icke blott för låneförmedlarna, utan äfven och framför allt för de arbetare, som genom inköp af tomter förberedt bildandet af egnahem och måhända mången gång i förlitande på egnahemslånet börjat bygga, måste reduceringen af låneunderstöden från egnahemslånefonden medföra högst allvarsamma olägenheter. Då man vet, att de här ifrågavarande industriarbetarne och handtverkarne i regel höra till de bästa och driftigaste arbetarne, är detta en ytterligare maning till att göra hvad som är möjligt för att förekomma felslagna beräkningar och däraf härflytande misstämning.

Så allvarlig synes situationen vara, att, därest icke åtgärder vidtagas för ökning af de tillgängliga egnahemslånemedlen, man kan frukta ett bakslag för en rörelse, som hittills drifvits framåt med mycket arbete och stora uppoffringar, och af hvilken man med rätta väntar lyckliga följder för vårt folk såväl i ekonomiskt som samhälleligt afseende.»

Utskottet.

I fråga om de medel, som hittills anvisats för den af staten utöfvade egnahemslånerörelsen, vill utskottet till en början erinra om det hufvudsakliga af Riksdagens åren 1904 och 1908 därutinnan fattade beslut.

1904 års Riksdag

dels medgaf, att under åren 1905—1909 af Kungl. Maj:t finge disponeras högst 10 millioner kronor att såsom statslån tilldelas de hushållningssällskap samt, under vissa förutsättningar, aktiebolag och föreningar (*låneförmedlare*), hvilka ville genom utlämnande af *egnahemslån* bereda mindre bemedlade arbetare tillfälle att på landsbygden förvärfva egna hem,

dels bemyndigade riksgäldskontoret att under nämnda år tillhandahålla statskontoret högst omförmälda belopp för bildande af en egnahemslånefond, att för nyss angifna ändamål användas;

dels beslutade, att för lånerörelsen skulle gälla vissa allmänna villkor och bestämmelser, samt medgaf, att Kungl. Maj:t finge meddela de ytterligare föreskrifter, som i afseende å lånerörelsen kunde finnas erforderliga;

dels ock medgaf, att de kapitalinbetalningar, som å de från fonden

utlämnade lånen verkställdes, finge intill utgången af år 1909 tilläggas fonden.

1908 års Riksdag

dels medgaf, att till egnahemslånefonden finge under hvart och ett af åren 1910—1913 ingå de till statskontoret inflytande ränte- och kapitalinbetalningar å från fonden utlämnade lån;

dels bemyndigade riksgäldskontoret att, på rekvisition i mån af behof, till egnahemslånefonden öfverlämna ej mindre för år 1908, utöfver hvad Riksdagens år 1904 fattade beslut angående egnahemslånefonden föranledde, ett belopp af högst 800,000 kronor, än äfven för hvart och ett af åren 1909—1913 medel till så stort belopp, som funnes erforderligt för att tillsammans med till fonden inflytande ränte- och kapitalinbetalningar å utlämnade lån samt andra fonden tillhöriga medel, bland annat, tillgodose ett årligt lånebehof af 5 millioner kronor;

dels medgaf, att såväl förberörda för år 1908 afsedda 800,000 kronor som ock för hvart och ett af åren 1909—1913 ett belopp af 5 millioner kronor finge af Kungl. Maj:t disponeras att såsom *statslån* tilldelas de hushållningssällskap samt, under hufvudsakligen enahanda förutsättningar, som af 1904 års Riksdag bestämdes, aktiebolag och föreningar (*låneförmedlare*), hvilka ville genom utlämnande af *egnahemslån* bereda mindre bemedlade arbetare eller med dem likställda personer tillfälle att förvärfva egna hem å landsbygden eller å till stad hörande område, för hvilket stadsplan icke blifvit fastställd;

dels beslutade, att beträffande ifrågavarande lånerörelse vissa förändrade allmänna villkor och bestämmelser skulle gälla såväl för lån, som beviljades från de medel till belopp af högst 800,000 kronor, som Riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att för år 1908 ytterligare disponera såsom statslån ur egnahemslånefonden, som ock för alla lån, som beviljades för år 1909 eller senare år, samt att nämnda villkor och bestämmelser skulle från och med år 1909, såvidt anginge förhållandet mellan staten och låneförmedlarna, gälla äfven sådana statslån, som beviljats före den 1 mars 1908;

dels ock medgaf, att Kungl. Maj:t skulle äga meddela de ytterligare föreskrifter, som i afseende å ifrågavarande lånerörelse kunde finnas erforderliga.

De af 1908 års Riksdag sålunda beslutade allmänna villkor och bestämmelser för ifrågavarande lånerörelse gälla fortfarande, dock med vissa af nästlidna års Riksdags i ämnet fattade beslut föranledda tillägg därtill.

Såsom en öfversikt öfver egnahemslånerörelsens omfattning m. m.,

må meddelas tabellen Bil. A, som inom utskottet sammanställts med ledning af de af statskontoret årligen till Kungl. Maj:t aflämnade uppgifter å beloppet af den ej till betalning förfallna kapitalskuld, hvori de särskilda låneförmedlarna på grund af från fonden utbekomna statslån häftat till staten.

Vidare må beträffande förhållandet mellan efterfrågan och tillgång å egnahemslån meddelas i tabellen Bil. B.

En granskning af tabellen Bil. B. ger vid handen, att krafven å lån från egnahemslånefonden icke på långt när motsvaras af de därför tillgängliga medlen. Att en lånefond sådan som nyssnämnda i alldeles särskildt hög grad är ägnad att tilldraga sig lånebehöfvandes uppmärksamhet, torde emellertid ligga i sakens natur. Och man torde därför också utan vidare kunna utgå ifrån, att de å fonden ställda anspråken till större eller mindre del äro af beskaffenhet att icke, åtminstone från fondens sida, förtjäna tillmötesgående. Motionärerna synas också hafva hyst en sådan uppfattning, då de begränsat sitt förslag om ökning af utlåningsmedlen för innevarande år till ungefär hälften af skillnaden mellan de för året begärda och beviljade lånebeloppen. Där- emot kunna väl skilda meningar råda om öfver hufvud taget eller i hvad mån en öfver hvad nu tillgängliga medel medgifva utsträckt lånerörelse skulle för egnahemssaken vara till gagn, i all synnerhet som man vid bedömandet häraf måste utgå från en jämförande uppskattning af egnahemslånerörelsens två till syfte och betydelse knappast jämförliga grenar, jordbrukslägenhetslånerörelsen och bostadslågenhetslånerörelsen. En blick på sistnämnda tabell visar, att de för närvarande tillgängliga medlen äro fullt tillräckliga för egnahemslånerörelsens, enligt de för densamma nu gällande bestämmelser, hufvudsakliga ändamål: jordbrukslånen (nämnda bestämmelser föreskrifva som bekant, att lån till förvärfvande af jordbrukslägenheter skola, där ej särskilda omständigheter för- anleda undantag, äga företräde framför lån till förvärfvande af bostadslågenheter). Vid sådant förhållande måste bostadslånen framträda såsom de, hvilka egentligen tynga lånerörelsen. Med hänsyn härtill torde måhända kunna ifrågasättas, huruvida icke en uppdelning af egnahemslånefonden så, att den ena delen anvisades uteslutande för jordbrukslägenhetslån och den andra delen för bostadslågenhetslån, skulle vara ägnad att förenkla hela ifrågasvarande lånerörelse och därigenom underlätta ett enligt utskottets mening välbehöfligt reglerande af dess vidare utveckling. Ifrågasättas kunde äfven, om ej hushållningssällskapen, som väl ursprungligen tänkts som de egentliga låneförmedlarna och hvilka,

enligt hvad nyssnämnda tabell jämväl utvisar, hufvudsakligen, såsom naturligt är, förmedla jordbrukslån, äfven borde vara, om ej alldeles utslutande, så dock i regel därtill ensamt berättigade.

Utskottet har nämligen i egnahemslånerörelsens, särskildt jordbrukslägenhetslånerörelsens utveckling under de sista åren funnit vissa med grunderna för rörelsen föga förenliga tendenser, som mana till synnerlig försiktighet vid beredande af ytterligare medel för rörelsen. Så är ej alltför sällsynt, att, ehuru i gällande lånebestämmelser uttryckligen föreskrifves, att lån ej må tilldelas annan person än den, som är känd för sparsamhet samt ej saknar medel att i någon mån bidraga till bildandet af eget hem, lån likväl utlämnas till personer, som visserligen kunna visa sig innehafva medel att bidraga till det egna hemmets bildande, men hvilka förskaffat sig jämväl dessa medel genom lån. Och icke nog med att nämnda förfarande måste anses strida mot bestämmelserna för lånerörelsen. Därigenom kommer också låntagaren att tryckas af så stor skuld, att det med skäl kan befaras, att han icke förmår bära densamma, utan förr eller senare nödgas, till skada ej blott för sig själf, utan för hela egnahemssaken, gå från sin lägenhet om möjligt mer utblottad än han var, då han tillträdde densamma. Exempel härå torde icke saknas. Vidare händer ej sällan, att personer, hvilka själfva och deras hustrur under en längre följd af år lefvat i stad och blifvit helt och hållet in-vanda med förhållandena därstädes samt icke äga tillräcklig kännedom om jordbruk eller någon föreställning om en småbrukares hårda, med alla slags umbäranden förenade lif, alltför beredvilligt förhjälpas till en jordbrukslägenhet. Ett sådant eget hem torde i allmänhet hafva mycket små utsikter att blifva bestående, i all synnerhet om detsamma såsom ofta förekommer är helt och hållet tillkommet på skuld. Samma torde ock, äfven om vederbörande gått till det egna hemmets bildande med rätt afsevärda besparingar, förhållandet vara, där, såsom flerstädes inom landet torde hafva händt, lån till bildande af jordbrukslägenheter utlämnats, oaktadt jordvärderna i spekulationssyfte blifvit i så hög grad uppdrifna, att storleken af de till sådana lägenheter upplåtna jordområden, som i dessa fall ansetts ligga inom det för egnahemslåns erhållande bestämda värdet, varit så ringa, att afkastningen däraf ej gärna kan komma att räcka till för lånens amortering.

Beträffande bostadslägenheterna vill utskottet i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på det öde, som kan vänta sådana egnahemskomplexer, som uppväxt invid någon enstaka, å landsbygden belägen industriell anläggning. Liksom i regel dessa egna hems uppkomst ute-

slutande betingats af industrien, så äro ock deras fortvaro däraf helt och hållet beroende, hvadan ett nedläggande af industrien lätt skulle i ett slag kunna omintetgöra all den möda och de kostnader, som från innehafvarnas sida nedlagts, och den offervilliga verksamhet, som från statens och låneförmedlars sida utöfvats för de egna hemmens bildande. Där möjligheten till en sådan sakernas utveckling ej är utesluten, synes allra största försiktighet böra iakttagas vid lånerörelsens handhavande.

På grund af ofvan antydda förhållanden kan utskottet för sin del icke annat än ställa sig synnerligen tveksamt gentemot en ökning af egnahemslånefonden. Och detta så mycket mer som enligt utskottets förmenande nu för ändamålet tillgängliga medel skulle genom ett omsorgsfullare handhavande af egnahemslånerörelsen kunna i högre grad än som sker utnyttjas till gagn för egnahemssaken. Tabellen Bil. A. utvisar nämligen, att årligen af från fonden utlämnade statslån afsevärda belopp återburits eller icke blifvit för sitt ändamål disponerade. Då härtill kommer, att någon erfarenhet om, huruvida egnahemslånerörelsen hittills drifvits på sådant sätt, att de utlämnade lånen kunna förväntas blifva i stadgad ordning återbetalda, ännu icke kunnat vinnas samt Kungl. Maj:t lärer något af de närmaste åren förelägga Riksdagen förslag till ordnande af egnahemslånerörelsen, efter det den i 1908 års Riksdags beslut i ämnet afsedda tid utlupit, därvid frågan gifvetvis kommer att blifva föremål för allsidig utredning, finner utskottet sig under nuvarande förhållanden icke böra tillstyrka den i ifrågavarande motioner föreslagna ökningen af egnahemslånefonden.

Utskottet hemställer alltså:

- a) att herr Bergendahls ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas; samt
- b) att ej heller herr Runes m. fl. motion må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 19 april 1910.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Reservationer:

i fråga om herr *Runes m. fl.* motion af herrar grefve *R. G. Hamilton*, *G. A. E. Kronlund*, *S. Linders* och *P. N:son Bosson*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa om bifall till nämnda motion.

Till stöd härför har herr *Linders* särskildt anfört följande:

»Sedan utskottets majoritet jämväl afstyrkt i år väckta motioner om ändrad lydelse af mom. 2 i kungl. kungörelsen den 13 juni 1908 angående villkor och bestämmelser för den af staten utöfvade egnahems-lånerörelsen, kunde man nästan vara frestad att ställa sig ense med samma majoritet om obehöfligheten af att för närvarande tillföra egnahemslånefonden ytterligare millioner, såsom föreslagits i förevarande motioner. Dels ligger det, enligt min mening, en uppenbar fara däruti att frammana mängder af alltför små, oekonomiskt, osjälfständigt och opraktiskt små jordbrukslägenheter, hvilkas innehafvare med familjer endast i undantagsfall finna nödortftig bärgning på sina jordbruk allenast, utan snarare komma att utgöra ett beroende, med torparna jämförligt jordbruksproletariat. Dels är det ock uppvisbart, att, trots de under senaste åren hos Kungl. Maj:t begärda anslagen från egnahemslånefonden endast beviljats till betydligt reducerade belopp, låneförmedlarne ej förmått placera alla af dem disponerade medel, utan hafva ganska stora summor årligen återburits.

Då jag det oaktadt känt mig oförhindrad att ansluta mig till yrkandet om bifall till herr *Runes* motion, så har detta skett förnämligast på följande skäl:

Under egnahemsrörelsens tidigaste år bereddes köpare af äldre bebyggda jordbruksfastigheter under begränsning af stadgadt maximivärde tillfälle att erhålla egnahemslån under vanliga villkor. Emellertid har efter hand lånesökandenas antal stegrats så betydligt, att låneförmedlarne numera icke på långt när kunna bevilja alla ansökningar. Och ytterligare många ansökningar inkomma enligt min erfarenhet aldrig, emedan de under hand blifvit förberedda på afslag. De, som under dessa omständigheter i synnerhet blifvit lidande på utvecklingen, hafva varit dessa mindre bemedlade, hvilka inköpt äldre, ofta dåligt bebyggda, men jämförelsevis billiga och med vanligen något större jordareal försedda lägenheter. Låneförmedlarne afvisa i regeln dessa, medan nyafsöndrade och nybebyggda lägenheter belånas.

Dock är förhållandet sådant, att det finns i vårt land tusentals jordtorp och smålägenheter med gamla otidsenliga åbyggnader, som afyttras för rimlig köpeskilling, medan däremot priset å nyafsöndrade lägen-

heter öfverallt är högt uppdrifvet, hvartill komma dryga kostnader för byggnadernas uppförande. En stor del dylika gamla lägenheter lämnas emellertid nu att »sväldö», emedan vår jordbrukskredit icke är ordnad och afpassad efter rådande förhållanden och behof. En ung arbetskraftig son är t. ex. ofta för sin fattigdoms skull och för svårigheten att låna behöfliga medel på drägliga villkor förhindrad att behålla fädernetorfvän. Därför går vägen för våra småbondesöner alltför ofta till städerna eller till Amerika.

För våra torpare och landtarbetare, som vi nu söka binda vid landet med små dyrbara nya jordbruksegnahem, skulle det ofta ställa sig ekonomiskt vida gynnsammare, om de finge öfvertaga dylika gamla förfallna lägenheter, hvilkas åbyggnader de själfva kunde nödtorftigt reparera. Sådana småbruk, där skuldsättningen lättare hålles inom rimliga gränser, hafva bättre utsikt att blifva bestående och bärkraftiga.

Genom att öka egnahemslånefonden i syfte att bereda möjlighet till belåning af sådana äldre lägenheter skulle säkerligen Riksdagen göra en god gärning, ägnad att i många fall värna vårt lands själfständiga, men med stora ekonomiska svårigheter kämpande småbondeklass.»;

af friherre *J. Gyllenstierna* mot utskottets motivering;

af herr *G. Jansson*.

Det skulle här antecknas, att herrar *A. H. Fahlén* och *D. Persson* icke deltagit i ärendets behandling och herrar *E. A. Lindblad*, *E. G. H. Akerlund* och *H. Andersson* ej i dess slutliga behandling inom utskottet.

Bil. A.

Låneförmedlare	År	Låneförmedlarnas antal	Kapitalskuld vid årets slut			Af vidstående kapitalskuldbelopp återburna eller särskildt rapporterade <i>odisponerade</i> lånemedel					
			för jordbrukslägenhetslån	för bostadslägenhetslån	Summa	jordbrukslägenhetslån		bostadslägenhetslån		Summa	
						Antal återbärande m. m. låneförmedl.	återburna m. m. lånebelopp Kr.	Antal återbärande m. m. låneförmedl.	återburna m. m. lånebelopp Kr.	Antal återbärande m. m. låneförmedl.	återburna m. m. lånebelopp Kr.
Hushålln.-sällskap ..	1905	25	2,683,500	922,925	3,606,425	17	989,675	14	470,395	17	1,460,070
D:o ..	1906	26	3,435,425	1,168,830	4,604,255	18	1,045,885	19	481,388	20	1,527,273
D:o ..	1907	26	4,657,050	1,604,892	6,261,942	17	747,516	18	268,973	19	1,016,489
D:o ..	1908	26	6,318,194	2,257,282	8,575,476	18	223,325	15	119,550	18	342,875
Bolag o. föreningar ..		12	372,500	1,152,025	1,524,525	3	172,050	5	112,171	6	284,221
Samtliga		38	6,690,694	3,409,307	10,100,001	21	395,375	20	231,721	24	627,096
Hushålln.-sällskap ..	1909	26	9,237,699	2,717,372	11,955,071	25	598,657	19	87,000	25	685,657
Bolag o. föreningar ..		18	897,850	1,805,421	2,703,271	5	55,900	6	74,030	7	129,930
Samtliga		44	10,135,549	4,522,793	14,658,342	20	654,557	25	161,030	32	815,587

Jordbruksutskottets Utåtande Nr. 93.

		Hushållningssällskap			Bolag och föreningar			Samtliga låneförmedlare		
		jordbruks- lägenhets- lån	bostads- lägenhets- lån	Summa	jordbruks- lägenhets- lån	bostads- lägenhets- lån	Summa	jordbruks- lägenhets- lån	bostads- lägenhets- lån	Summa
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
År 1908	Begärdt belopp..	3,036,350	1,374,575	4,410,925	925,000	2,534,000	3,459,000	3,961,350	3,908,575	7,869,925
	Beviljadt belopp	2,601,750	842,700	3,444,450	525,000	865,000	1,390,000	3,126,750	1,707,700	4,834,450
	Begärdt belopp, som ej kunnat beviljas	434,600	531,875	966,475	400,000	1,669,000	2,069,000	834,600	2,200,875	3,035,475
År 1909	Begärdt belopp..	3,359,445	1,718,550	5,077,995	660,000	2,472,000	3,132,000	4,019,445	4,190,550	8,209,995
	Beviljadt belopp	3,154,900	597,100	3,752,000	510,000	738,000	1,248,000	3,664,900	1,335,100	5,000,000
	Begärdt belopp, som ej kunnat beviljas	204,545	1,121,450	1,325,995	150,000	1,734,000	1,884,000	354,545	2,855,450	3,209,995
År 1910	Begärdt belopp..	4,350,600	1,613,600	5,964,200	780,000	2,267,000	3,047,000	5,130,600	3,880,600	9,011,200
	Beviljadt belopp	3,406,600	543,400	3,950,000	440,000	610,000	1,050,000	3,846,600	1,153,400	5,000,000
	Begärdt belopp, som ej kunnat beviljas	944,000	1,070,200	2,014,200	340,000	1,657,000	1,997,000	1,284,000	2,727,200	4,011,200